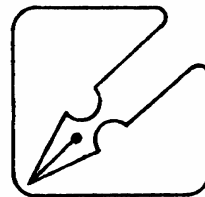

به کجا می‌رویم؟

سرمقاله

آیا هدف از آن‌همه تحصیلات و صرف امکانات، گلچین نمودن مغزهای برتر و انسان‌هایی متعهدتر در مارائونی بنام کنکور و هدایت آنان به دانشکده‌های داروسازی همین بوده و بس مسئولین آموزش این دانشکده‌های تازه‌کیانند؟ استادان "بلند پروازی" که از کرانه‌های ارس تا سواحل خلیج فارس را درمینوردند تا تدریس واحدهائی از دروس این دانشجویان را در نقاط محروم بعهده گیرند. چنین پروازی و چنان تدریس فشرده‌ای از سرعشق است یا نیاز؟! و چرا؟!... چرا جوانان تازه فارغ التحصیل که کار دانشگاهی را عاشقانه برمیکزینند در کمتر از دوسه سال از این تصمیم منصرف میشوند؟ چرا دانشکده - های داروسازی جاذبه‌ای برای این عاشقان علم و تحقیق ندارد. نکند مشکل مادی در کار باشد؟ احتمال دارد که این جوانان در صنعت داروسازی کشور جاذبه‌ای بیشتر یا دافعه‌ای کمتر سراغ دارند. اما میگویند که تعدادی از کوشندگان قدیمی ترو به اصطلاح پیشکسوتان

صدور بی‌درپی مجوز تشکیل دانشکده‌های داروسازی مطمئناً و در بدو امر برای دارو - سازان خبری خوشحال‌کننده است، زیرا میتواند خبر از اعتبار یافتن و گسترش این حرفه داشته باشد، اما با کمی توجه و لحظه‌ای تفکر در باب آتیه شغل داروسازی، امواج نگرانی را در دل احساس خواهیم کرد.

آینده دانشجویان این دانشکده‌ها چه خواهد شد؟ هدف از تربیت آنان پاسخ به کدام نیاز به رسمیت شناخته شده درمانی است، و اصولاً " جایگاه واقعی داروسازان در چرخه درمان کجاست؟ آیا داروسازان صرفاً " داروفروش هستند؟! و آیا داروخانه یک محل معمولی کسب است؟! آنهم کسی نه آمیخته به تشکر از سوی مشتری، که آغشته به بغض و تنفر، چرا که جستجوی بی‌پایان و فرساینده تک‌تک اقلام یک نسخه و مراجعه به مراکز متعدد، چاشنی انفجار خشمی رامیکشد که در داروخانه - های آخر خط به وقوع خواهد پیوست.

صنعت هم خود را از هیاهوی تولید به عزت داروخانه کشانیده‌اند. آیا این صرفاً "یک شایعه است؟ مگر میشود آنهمه تجربه را که دیگر نه مربوط به یک فرد که تعلق به تمامی این ملت دارد، به فراموشی سپرد؟ آرزو میکنیم که اینگونه نباشد، چرا که جوانه‌های خودکفائی را در صنعت به شکوفه نشسته می‌بینیم و دیری نخواهد پایید که میوه‌های این آرمان، شاهد موفقیت را در کام مردم میهنمان خواهد چکانید. یک احتمال دیگر میماند و آن اینکه داروخانه‌داری چنان جاذبه‌ای یافته است که ریش سفیدان این حرفه را بسوی خود میخواند؟ آیا این مطلب را درست دریافته‌ایم. یقین داریم که چنین نیست و میدانیم که داروسازان داروخانه‌دار و حتی مسئولین فنی داروخانه‌ها اعم از پیر یا جوان در فرسایشی پیوسته، خود قصد گریز از داروخانه‌ها را دارند چرا که هر لحظه از آرمانهای سالهای جوانی خود بیشتر فاصله میگیرند و هر دم آموخته‌ها را به فراموشی میسپارند. در میکده از من نخریدند به جامی

آن علم که در مدرسه آموخته بودم یعنی آنهمه رنج بخاطر تحصیل بی‌ثمر بوده است؟ اگر چنین نیست، پس چرا اعتبار علمی و حضور ضروری داروسازان در داروخانه‌ها گهگاه مورد سؤال قرار میگیرد؟ این مسأله غیرقابل انکار است که اکثر داروسازان تشنه خدمت به مردم رنج‌دیده کشورمان هستند، اما خود نیز به حداقل امکانات زندگی نیاز دارند. پس باید معیشت آنان در حداقل سطح قابل مقایسه با سایر هم‌صنفان فراهم شود و حرمت حرفه آنان پاس داشته شود. باید متخلفان را (هر که باشد) به گونه‌ای مناسب متنبه سازیم و خدمتگزاران را به نحوی

شایسته بنوازیم. کاری که امسال و با ارج‌گذاری خدمات پاره‌ای از زحمت‌کشان این صنف انجام شد هرچند با تأخیر صورت پذیرفت اما ضرورتی انکارناپذیر بود. تداوم دوره‌های بازآموزی برای داروسازان نیتی خیر و فالی مبارک است، همانگونه که انتشار نشریاتی علمی برای این گروه ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. اگر چنان آموزشهای مستقیم و غیرمستقیمی با برگزاری آزمونهائی برای تمدید پروانه داروسازی قرین شود بخشی از اعتبار علمی از دست رفته این حرفه را بدان باز خواهد گردانید و علم را با داروسازان مشتاق آن آشتی خواهد داد. هرچه در این بعد پیشتر برویم امکان حفظ نقش دکتر داروساز و پاسداری از مسئولیت حرفه‌ای و علمی او را بیشتر کرده‌ایم و میدانیم که هرچه بیشتر دارو فروش بشویم اجایگاه واقعی خود را به کسانی که حرفه‌ای‌تر از ما هستند واگذاشته‌ایم.

میدانیم که سرانه مصرف دارو در کشورمان بالا است، باید علت‌های این مشکل را دریابیم و بگذاریم که پزشکان با مشورت داروسازان اقدام به تجویز دارو نمایند. شاید بی‌مناسبت نباشد که کمبود دارو را بعنوان عمده‌ترین عامل در افزایش مصرف به‌کرسی اتهام بنشانیم چرا که کمبودهای مقطعی هر دارو به گونه‌ای جبرانی، مصرف‌کنندگان آنرا به تجمع هرچه بیشتر دارو در صورت دسترسی بدان وادار میسازد. آخر مگر میشود از خطرات قطع ناگهانی دارو برای بیماران قلبی، تنفسی، دیابتی، زخم معده‌ای و... چشم‌پوشی کرد. تدارک مستمر داروها به عمر داروخانه‌های خانگی پایان خواهد داد و کمبودهای ادواری، تشکیل آنرا عمومیت خواهد بخشید. رفع کمبود دارو، داروساز را از اتهام داشتن دارو و عرضه نکردن

آن خواهد رهانید و بازار سیاه دارو، غده سرطانی این حرفه شریف را ریشه کن خواهد ساخت و روابط داروساز - پزشک - بیمار را منطقی خواهد نمود.

چه بکنیم؟

با جمع بندی گرفتاریهای داروسازان در وجوه مختلف شغلی اقدامات زیر میتواند مفید و شاید چاره ساز باشد:

۱- تربیت نیروی انسانی علمی- متعهد و کارآمد.
۲- جذب نیروهای مستعد و عاشق علم و تحقیق به دانشگاهها، حفظ آنها و ارتقاء سطح علمی آنان و موقوف نمودن صدور مجوز تشکیل دانشکده های جدید به دارا بودن کادر و امکانات کافی.

۳- تجهیز هرچه بیشتر دانشگاهها به ابزارهای نوین تحقیق و آموزش.

۴- پیل زدن میان نیازهای بخش صنعت و پروژه های تحقیقاتی دانشگاهها و در مقابل بهره گیری از امکانات مالی صنعت در بازسازی امکانات تحقیقاتی و آموزشی دانشگاهها. نتیجه نهائی این امر ارتقاء کیفی داروسازی در کشور خواهد بود.

۵- اعزام فارغ التحصیلان مستعد به مراکز تحقیقاتی مجهز دنیا و تدارک امکان تربیت کادر مورد نیاز دانشگاهها در داخل، با یک کاسه کردن امکانات علمی موجود (ضرورت اجتناب از دوباره کاری در این زمینه به شدت محسوس است).

۶- آموزش وسیعتر واحد داروشناسی به دانشجویان پزشکی و داروسازی چرا که برای پزشکان و داروسازان آینده ۵-۴ واحد فارما- کولوژی کافی به نظر نمیرسد. شاید هم یکی از ریشه های تجویز بی رویه دارو، در این آموزش ناقص نهفته باشد.

۷- آموزش و بازآموزی پیوسته داروسازان در هر کجا که قرار دارند (چرا که هیچ گروهی از داروسازان از این امر بی نیاز نیستند) بوسیله انتشار کتب و نشریات علمی باب روز و اندیشیدن به رمز جوانمردی و نشریات پزشکی در کشور.

۸- تجهیز دست کم یک کتابخانه مرکزی و مادر برای تدارک حداقل یک نسخه از کلیه نشریات تخصصی این حرفه، خوشبختانه توان مالی صنعت داروسازی انجام این مهم را امکان پذیر مینماید.
۹- تشکیل مراکز اطلاعات دارویی در تهران و کلیه مراکز استانها و حتی شهرهایی که امکانات پرسنلی مناسب برای این امر را در اختیار دارند. چنین مراکزی با مجهز شدن به کتابخانه و احیانا کامپیوتر، سرویس دهی علمی شایسته ای خواهند داشت و محلی خواهند بود برای ثبت گزارشات پراکنده پزشکی و دارویی و انعکاس بعدی آنها به مسئولین.

۱۰- رفع نیازهای مادی و معنوی داروسازان در هر کجا که قرار دارند (داروخانه - آزمایشگاه بخش های اداری، دانشگاه و...)

۱۱- کشاندن تکنولوژی معاصر به صنعت داروسازی. اینکار از طریق اعزام نیروهای شایسته و عقد قراردادهائی برای انتقال تکنولوژی نوین در داروسازی امکان پذیر خواهد بود.

۱۲- نشان دادن علم بر مسند مسئولیت فنی داروخانه ها، علمی تر کردن محیط داروخانه ها و تبدیل آن به مرکز تبادل اطلاعات علمی. اینکار متعاقب رفع مشکلات ادواری کمیود دارو، تأمین حداقل معیشت برای داروسازان و پذیرش جایگاه واقعی آنان در چرخه درمان امکان پذیر خواهد بود.

دکتر فرشاد روشن ضمیر

اسنادیار فارما کولوژی - دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی